

ఆన్లైన్ గేమింగ్ నియంత్రణ నియమాలు, 2026: ముఖ్యాంశాలు

కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రమోషన్ అండ్ రెగ్యులేషన్ ఆఫ్ ఆన్లైన్ గేమింగ్ (PROG) యాక్ట్, 2025 లో భాగంగా కొత్త నియమాలను రూపొందించింది. ఇవి మే 1, 2026 నుండి అమలులోకి వస్తాయి.

1. ఆన్లైన్ గేమింగ్ వర్గీకరణ (CLASSIFICATION)

నియంత్రణ సౌలభ్యం కోసం ఈ రంగాన్ని మూడు విభాగాలుగా విభజించారు:

- **ఈ-స్పోర్ట్స్ (Esports):** వ్యూహం, సమన్వయం అవసరమయ్యే పోటీ డిజిటల్ క్రీడలు. (ఉదా: మల్టీ-స్పోర్ట్స్ ఈవెంట్స్).
- **ఆన్లైన్ సోషల్ గేమ్స్:** వినోదం, అభ్యాసం మరియు సామాజిక పరస్పర చర్య కోసం ఆడే నైపుణ్య ఆధారిత గేమ్స్. (ఇవి సురక్షితమైనవి).
- **ఆన్లైన్ మనీ గేమ్స్:** ఆర్థిక పందెములతో కూడిన ఆటలు. వీటిని పూర్తిగా నిషేధించారు.

2. ఆన్లైన్ గేమింగ్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (OGAI)

ఇది ఆన్లైన్ గేమింగ్ రంగానికి నియంత్రణ సంస్థగా (Regulator) వ్యవహరిస్తుంది.

- **నిర్మాణం:** దీనికి ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఐటీ మంత్రిత్వ శాఖ (MeitY) అదనపు కార్యదర్శి అధ్యక్షత వహిస్తారు. హెరాం, ఆర్థిక, సమాచార-ప్రసార, క్రీడలు మరియు న్యాయ శాఖల ప్రతినిధులు ఇందులో సభ్యులుగా ఉంటారు.
- **విధులు:** గేమ్లను వర్గీకరించడం, ఫిర్యాదుల విచారణ, రిజిస్ట్రేషన్ జారీ చేయడం మరియు భద్రతా మార్గదర్శకాలను రూపొందించడం.

3. కీలక నిబంధనలు & నిషేధాలు

- **మనీ గేమింగ్పై నిషేధం:** పందెములతో కూడిన ఆన్లైన్ మనీ గేమ్లు, వాటి ప్రకటనలు మరియు ప్రమోషన్లను పూర్తిగా నిషేధించారు.
- **బ్యాంకింగ్ పరిమితులు:** ఇటువంటి నిషేధిత గేమ్ల లావాదేవీలను ప్రాసెస్ చేయకుండా బ్యాంకులు మరియు పేమెంట్ సిస్టమ్లను నిరోధించారు.
- **నమోదు (Registration):** ఈ-స్పోర్ట్స్ మరియు ప్రభుత్వం నోటిఫై చేసిన సోషల్ గేమ్స్ తప్పనిసరిగా రిజిస్ట్రేషన్ పొందాలి. దీని కాలపరిమితి **10 ఏళ్లు**.

4. శిక్షలు మరియు జరిమానాలు

చట్టాన్ని ఉల్లంఘించే ప్లాట్ఫారమ్లపై కఠిన చర్యలు ఉంటాయి:

- **నిర్వహణ/సహకారం:** 3 ఏళ్ల వరకు జైలు శిక్ష లేదా రూ. 1 కోటి వరకు జైలు. పునరావృతమైతే 5 ఏళ్ల వరకు జైలు మరియు రూ. 2 కోట్ల వరకు జరిమానా.
- **ప్రకటనలు:** నిషేధిత గేమ్లను ప్రమోట్ చేస్తే 2 ఏళ్ల వరకు జైలు లేదా రూ. 50 లక్షల వరకు జరిమానా.
- **విచారణాధికారం:** రాష్ట్ర/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల సైబర్ సెల్ అధికారులకు విచారణ చేసే అధికారం ఉంటుంది.

5. వినియోగదారుల భద్రత (USER SAFETY)

గేమింగ్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు తప్పనిసరిగా పాటించాల్సిన అంశాలు:

- **సాంకేతిక భద్రత:** వయస్సు ధృవీకరణ (Age Gating), సమయ పరిమితులు (Time Restrictions) మరియు తల్లిదండ్రుల నియంత్రణ (Parental Controls).
- **ఫిర్యాదుల పరిష్కారం:** రెండంచెల వ్యవస్థ (Two-tier mechanism).
  1. సర్వీస్ ప్రొవైడర్ స్థాయి.
  2. సంతృప్తి చెందకపోతే 'ఆన్‌లైన్ గేమింగ్ అథారిటీ'కి అప్పీల్ (30 రోజుల్లోపు పరిష్కరించాలి).

పరీక్షా కోణంలో ముఖ్యమైన గణాంకాలు:

- **మార్కెట్ పరిమాణం:** 2024లో భారత ఆన్‌లైన్ గేమింగ్ మార్కెట్ విలువ రూ. 232 బిలియన్లు. 2027 నాటికి ఇది రూ. 316 బిలియన్లకు చేరుకుంటుందని అంచనా (CAGR 11%).
- **ప్రభావం:** మనీ గేమింగ్ వల్ల సుమారు 45 కోట్ల మంది ప్రభావితమయ్యారని, రూ. 20,000 కోట్లకు పైగా నష్టం వాటిల్లిందని అంచనా.

ఈ నియమాలు భారతదేశాన్ని అంతర్జాతీయ గేమింగ్ హబ్‌గా మార్చడంతో పాటు, ఆర్థిక మోసాల నుండి పౌరులను రక్షించడం మరియు 'డిజిటల్ క్రియేటివ్ ఎకనమీ'ని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి.

తథాగత బుద్ధుని పవిత్ర అవశేషాల ప్రదర్శన (SACRED RELICS EXPOSITION) - 2026

1. నేపథ్యం మరియు ప్రస్తుత కార్యక్రమం

- **వేదిక:** లడఖ్ (లేహ్ మరియు జాన్సర్ వ్యాలీ).
- **సమయం:** మే 1 నుండి 14, 2026 వరకు.
- **సందర్భం:** 2569వ బుద్ధ పూర్ణిమ వేడుకలు.
- **థీమ్:** "Peace in Times of Conflict" (సంఘర్షణల కాలంలో శాంతి).
- **నిర్వాహకులు:** కేంద్ర సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ, నేషనల్ మ్యూజియం, మరియు ఇంటర్నేషనల్ బుద్ధిష్ట్ కాన్వెంషన్ (IBC).

2. అవశేషాల చరిత్ర (HISTORICAL CONTEXT - PIPRAHWA RELICS)

పోటీ పరీక్షల్లో ఈ అవశేషాల మూలంపై ప్రశ్నలు వచ్చే అవకాశం ఉంది:

- **ప్రాంతం:** ఈ అవశేషాలు ఉత్తరప్రదేశ్ లోని సిద్ధార్థనగర్ జిల్లాలో ఉన్న **పిప్రావా (Piprahwa)** స్తూపం తవ్వకాల్లో లభించాయి.
- **ఖచ్చితత్వం:** పిప్రావానే ప్రాచీన **కపిలవస్తు** (శాక్య వంశ రాజధాని) అని పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు భావిస్తున్నారు.
- **తవ్వకాలు:**
  - 1898లో విలియం క్లాక్సన్ పెప్పే (William Claxton Peppe) మొదటిసారిగా తవ్వకాలు జరిపారు. ఇక్కడ లభించిన స్పటిక పాత్రపై మౌర్య బ్రాహ్మీ లిపిలో అక్షరాలు ఉన్నాయి.

- 1971-77 మధ్య కాలంలో K.M. శ్రీవాస్తవ నేతృత్వంలో ASI జరిపిన తవ్వకాల్లో 22 పవిత్ర అస్థి అవశేషాలు లభించాయి.
- ప్రస్తుత నివాసం: వీటిలో 20 అవశేషాలు న్యూఢిల్లీలోని నేషనల్ మ్యూజియంలో, మిగిలిన 2 కోల్కతాలోని ఇండియన్ మ్యూజియంలో భద్రపరచబడ్డాయి.

3. సాంస్కృతిక దౌత్యం (CULTURAL DIPLOMACY)

భారతదేశం బౌద్ధమతాన్ని తన "సాఫ్ట్ పవర్" (Soft Power) గా ఉపయోగిస్తోంది:

- ఇటీవలి ప్రదర్శనలు: మంగోలియా (2022), థాయిలాండ్ (2024), వియత్నాం (2025), భూటాన్ (2025), శ్రీలంక (ఫిబ్రవరి 2026).
- The Light and The Lotus: న్యూఢిల్లీలో జరిగిన ఈ ఎగ్జిబిషన్ లో 127 ఏళ్ల తర్వాత యూకే నుండి తిరిగి వచ్చిన బౌద్ధ అవశేషాలను పిప్రావా అవశేషాలతో కలిపి ప్రదర్శించారు.

4. లడఖ్ లో ముఖ్యాంశాలు

- జివెస్టల్ సైట్ (Jivesthal Site): లేహ్ లో అవశేషాలను ప్రతిష్ఠించిన ప్రధాన ప్రదేశం.
- ఫోట్ ఎగ్జిబిషన్: "Beyond the Pass: The Shared Spirit and Ethnic Tapestry of Ladakh" (లేహ్ ప్యాలెస్ లో నిర్వహించబడింది).
- కుషోక్ బకులా రిన్పోచే (Kushok Bakula Rinpoche): లడఖ్ ఆధునిక నిర్మాతగా పిలవబడే ఈయనపై ప్రత్యేక చలనచిత్ర ప్రదర్శనలు జరుగుతున్నాయి.

పరీక్షల కోసం ముఖ్యమైన పదాలు (KEY TERMS):

1. తథాగత (Tathagata): "సత్యాన్ని తెలుసుకున్నవాడు" లేదా "ముక్తిని పొందినవాడు" అని అర్థం (గౌతమ బుద్ధునికి మరొక పేరు).
2. శరీర-ధాతు (Sarira-Dhatu): పవిత్ర అస్థి అవశేషాలు.
3. కపిలవస్తు: బుద్ధుడు పెరిగిన నగరం; పిప్రావా తవ్వకాలతో దీని ఉనికి రూఢి అయింది.

భారత క్షిప్రమైన ఖనిజాల రీసైక్లింగ్ ప్రోత్సాహక పథకం (INCENTIVE SCHEME FOR CRITICAL MINERAL RECYCLING)

మంత్రిత్వ శాఖ: కేంద్ర గనుల మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Mines).

ముఖ్య అంశాలు (KEY POINTS):

- లక్ష్యం: దేశీయంగా క్షిప్రమైన ఖనిజాల (Critical Minerals) రీసైక్లింగ్ సామర్థ్యాన్ని పెంచడం. తద్వారా దిగుమతులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించి, 'క్లీన్ ఎనర్జీ' మరియు 'అడ్వాన్స్డ్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్' రంగాలను బలోపేతం చేయడం.
- మిషన్: ఇది నేషనల్ క్రిటికల్ మినరల్ మిషన్ (National Critical Mineral Mission) లో భాగంగా అమలు చేయబడుతోంది.
- కేటాయింపులు: ఈ పథకం కోసం మొత్తం ₹1,500 కోట్లు కేటాయించారు.
- అర్హత సాధించిన కంపెనీలు: మొత్తం 58 కంపెనీలను ఈ పథకానికి ఎంపిక చేశారు.

• సామర్థ్యం & పెట్టుబడి:

- నిర్దేశించిన రీసైక్లింగ్ సామర్థ్యం: 850 KTPA (Kilo Tonnes Per Annum).
- ప్రతిపాదిత పెట్టుబడి: సుమారు ₹5,000 కోట్లు.

ముఖ్యమైన విభాగాలు (FOCUS AREAS):

ఈ పథకం ద్వారా ప్రధానంగా కింది వాటి నుండి ఖనిజాలను సేకరిస్తారు:

1. లిథియం-అయాన్ బ్యాటరీలు (Li-ion Batteries).
2. ఈ-వేస్ట్ (Electronic Waste).
3. పారిశ్రామిక వ్యర్థాలు (Industrial Scrap).

నిర్వహణ సంస్థలు (IMPLEMENTING BODIES):

- ప్రాజెక్ట్ మేనేజ్మెంట్ ఏజెన్సీ (PMA): జవహర్లాల్ నెహ్రూ అల్యూమినియం రీసెర్చ్ డెవలప్మెంట్ అండ్ డిజైన్ సెంటర్ (JNARDDC).
- ఆమోద కమిటీ: ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ (EC).

పరీక్షల కోసం ప్రాముఖ్యత (EXAM SIGNIFICANCE):

- ఎకానమీ: సర్క్యులర్ ఎకానమీ (Circular Economy) మరియు భారత్ యొక్క ఖనిజ భద్రత (Mineral Security).
- ఎన్విరాన్మెంట్: ఈ-వేస్ట్ మరియు బ్యాటరీ వ్యర్థాల నిర్వహణ ద్వారా పర్యావరణ పరిరక్షణ.
- సైన్స్ & టెక్నాలజీ: సెమీకండక్టర్లు మరియు ఎలక్ట్రానిక్ వాహనాల తయారీలో క్లిష్టమైన ఖనిజాల పాత్ర.

ముఖ్య గమనిక: ఈ పథకం అక్టోబర్ 2, 2025న నోటిఫై చేయబడింది. ఏప్రిల్ 2026 నాటికి 58 కంపెనీల ఎంపిక ప్రక్రియ పూర్తయ్యింది. తదుపరి దశలో ఈ కంపెనీల ఉత్పత్తి ఆధారంగా ఆర్థిక సహాయం అందించబడుతుంది.

భారత - న్యూజిలాండ్ మధ్య స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందం (FTA) - ఆయుష్ (AYUSH) రంగానికి ప్రాధాన్యత

సందర్భం: భారత కేంద్ర వాణిజ్య శాఖ మంత్రి పీయూష్ గోయల్ మరియు న్యూజిలాండ్ వాణిజ్య మంత్రి టాడ్ మెక్లే మధ్య ఈ చారిత్రాత్మక ఒప్పందం కుదిరింది.

ముఖ్యాంశాలు (KEY HIGHLIGHTS):

- ప్రత్యేక అనుబంధం (Health & Traditional Medicine Annexe): న్యూజిలాండ్ తన చరిత్రలో మొదటిసారిగా ఒక దేశంతో కుదుర్చుకున్న FTAలో 'ఆరోగ్యం మరియు సంప్రదాయ వైద్యం' కోసం ప్రత్యేక విభాగాన్ని కేటాయించింది.
- గుర్తింపు: భారతీయ ఆయుష్ (Ayurveda, Yoga, Unani, Siddha, Homoeopathy) విధానాలను న్యూజిలాండ్ యొక్క స్వదేశీ మౌరీ (Māori) ఆరోగ్య పద్ధతులతో సమానంగా గుర్తించడం జరిగింది.
- వీసా కోటా (Visa Quota): భారతీయ ఆయుష్ నిపుణులు, యోగా శిక్షకులు న్యూజిలాండ్లో పనిచేయడానికి వీలుగా ప్రత్యేక వీసా కోటాను కేటాయించారు.

పరీక్షల కోణంలో ప్రాముఖ్యత (EXAM PERSPECTIVES):

అంశం	వివరణ
అంతర్జాతీయ సంబంధాలు (IR)	భారత్-న్యూజిలాండ్ మధ్య ద్వైపాక్షిక సంబంధాల బలోపేతం మరియు వాణిజ్య విస్తరణ.
ఆయుష్ ప్రగతి	ఆయుష్ను 'గ్లోబల్ హెల్త్ కేర్ మెయిన్స్ట్రీమ్'లోకి తీసుకెళ్లడం ద్వారా 'Medical Value Travel' (వైద్య పర్యాటకం)ను ప్రోత్సహించడం.
నైపుణ్యం & ఉపాధి	భారతీయ సంప్రదాయ నైపుణ్యం కలిగిన నిపుణులకు విదేశాల్లో ఉద్యోగ అవకాశాలు మెరుగుపడటం.
సాంస్కృతిక దౌత్యం	భారతీయ సంప్రదాయ జ్ఞానాన్ని (Traditional Knowledge) అంతర్జాతీయ వాణిజ్య ఫ్రేమ్వర్క్లో విలీనం చేయడం.

ముఖ్యమైన పదాలు (KEYWORDS FOR MAINS/DESCRIPTIVE):

1. **Circular Economy & Wellness:** సుస్థిర ఆరోగ్య పద్ధతులపై దృష్టి.
2. **Professional Mobility:** నిపుణుల రాకపోకలకు సులభతర మార్గాలు.
3. **Holistic Health:** సమగ్ర ఆరోగ్య విధానంలో ఆయుష్ పాత్ర.

QUICK FACTS FOR MCQS:

- **ఒప్పందం పేరు:** India-New Zealand Free Trade Agreement (FTA).
- **ముఖ్య విభాగం:** ఆయుష్ మరియు మౌరీ (Māori) ఆరోగ్య పద్ధతుల మధ్య సహకారం.
- **లబ్ధి పొందే రంగాలు:** ఆయుర్వేదం, యోగా, యునాని, సిద్ధ, సోవా-రిగ్నా మరియు హెర్మియోపతి.